

institucionální feminismus vs. anarchofeminismus

Pokud se v médiích hovoří o feminismu je nejčastěji spojován s kultem úspěšných žen. Jedná se o velmi společensky a ekonomicky úspěšné ženy, které jsou buďto bezdětné nebo mají dostatek peněz na zprostředkovanou péči o děti a domácnost. Jsou pokládány za vzor feminismu, který je společností tolerován jakožto přijatelný a pochopitelný. Tento feminismus dokazuje, že pokud ženy skutečně chtějí, mohou být rovnoprávné. Další odnoží tohoto feminismu „životního stylu“ jsou elitní dámské politické kluby manželky „významných“ českých politiků. S tímto pojetím „feminismu“ se nejen neztožňujeme, ale považujeme to přímo za zaměřování pojmů: elitářství v rámci patriarchálního systému za feminismus prosazující rovná práva pro všechny. Feminismus pro nás neznamená ziskát co nejvyšší funkci a prestiž, ale žít svůj život plnohodnotně a sama za sebe rozhodovat a přijímat i všechny důsledky. Zatímco významnou snahou liberálního feminismu je prosazovat co nejvíce žen do vedoucích pozic ve všech oblastech společenského a ekonomického života, naším cílem je odstraňovat hierarchii jako takovou. Privilegia jsou nespravedlivá, nejen pokud jsou v rukou mužů, ale také pokud je využívají ženy.

Mezi muži a ženami samozřejmě existují rozdíly, ale nesmí být základem k jakékoliv diskriminaci a podceňování jakéhokoliv pohlaví.

I přes veškerou kritiku současné strategie nevládních organizací si uvědomujeme i kladnou stránku jejich působení. Jejich práce, především v sociální sféře (azylové domy, práce s oběťmi domácího násilí či obchodu se ženami), je v současnosti bohužel nenahraditelná, protože je velmi nízká solidarita mezi lidmi a neexistuje téměř žádná spolupráce na úrovni komunit (např. v okrajových částech Limy se ženy ve velmi špatné sociální situaci daly dohromady, zorganizovaly společnou jedlenu a podléjí se na zkrášlování životního prostředí). Boj za práva žen je jediným pojetím všech proudů feminismu, ale liší se cíly a také prostředky, kterých používají k jejich dosahování.

HISTORIE 8. BŘEZNA - MEZINÁRODNÍHO DNE ŽEN

Mezinárodní den žen (8. březen) nelze považovat za komunistický svátek. Po roce 1989 se jako jeho náhrada začal slavít Den matek, který byl vyhlášen Květinářskou unií Spojených států amerických na počátku 20. století, tento den však 8. březen nemůže zastoupit. Tento den byl bohužel pouze zneužit pro jejich vlastní účely, stejně jako byl Den matek využit nacistickým režimem v Německu 30. let. Ve vědomí veřejnosti však tento svátek přetrvává jako oslava komunistické ideologie (ve stejné situaci se nachází také tradice 1. máje). Proto považujeme za důležité zmínit také stručnou historii tohoto svátku.

Tradice začala poslední únorovou nedělí v roce 1908 ve Spojených státech, kdy ženy zorganizovaly první Den žen a demonstrovaly za svá politická a ekonomická práva. Ženy-odlnice přestaly přijímat stávající nevyhovující pracovní a sociální podmínky a začaly se organizovat, aby docílily změny. Navštěvovaly schůze mužských odborů, kde byly však jejich požadavky přehlíženy, stejně tak byly přehlíženy jejich demonstrace, které byly často násilně potlačovány. Události vyvrcholily roku 1911 požárem v jedné továrně v centru New Yorku, kde zahynula řada pracujících žen a dětí, převážně italských a židovských imigrantek. Zemřely kvůli nedostatečnému počtu únikových cest. Tato událost způsobila velký rozruch a upozornila na zcela nevyhovující pracovní podmínky a na využívání žen (ale nejen jich) jako levné pracovní síly.

Datum 8. března bylo nakonec vybráno na památku ženských nepokojů proti válce a bídě v Petrohradě v roce 1917, které posléze přerostly v únorovou revoluci a abdikaci cara. Prozatímní vláda, která poté nastoupila, zaručila ženám volební právo (1917) a přidala jim i další práva. Byly zakládány ženské kluby a v armádě vznikl ženský oddíl známý jako ženský prapor smrti. Po nástupu bolševiků k moci byla však ženám většina práv odebrána.

institucionální feminismus vs. anarchofeminismus

Slovníček:

GENDER [džendr] - tento pojem zahrnuje především sociálně a společensky podmíněné rozdíly, očekávání, představy a specifika v postavení mužů a žen

POHLAVÍ - používá se, pokud chceme hovořit o základních fyziologických rozdílech mezi muži a ženami. Je to především kategorie biologická

FEMINISMUS - pojmenování hnutí, které vychází z přesvědčení o nevhodném postavení žen ve společnosti. Je správné hovořit spíše o feminismech než o feminizmu

ŠPANELSKÁ REVOLUCE (1936-1939) - odpověď pracujících na fašistický puč a jejich boj za sociálně spravedlivou společnost

FRANCOUZSKÁ REVOLUCE (1789-1794) - nejrozsašlejší revoluce, vyvolaná komplexní krizí absolutistického feudálního systému ve Francii. V průběhu revoluce byly vyhlášena lidská a občanská práva. Některá z nich byla po revoluci opět zrušena

TRANSPARENTNOST - průhlednost rozhodovacího systému, financování a dalších součástí organizace či instituce

PARTICIPACE - účast, účastnictví, podíl

SB - SVĚTOVÁ BANKA - původně měla revitalizovat válkou poškozenou ekonomiku v Evropě, později se sféra vlivu rozšířila na rozvojové země. Úbělem projektů je pomoc zemím přizpůsobit se potřebám ekonomické globalizace

MMF - MEZINÁRODNÍ MĚNOVÝ FOND - původně měl sloužit k zajištění stability měn a rozvoje světového trhu. Fond je však nyní založen na krátkozrakém vidění globální ekonomiky, založené na výkonnosti trhu a volném toku kapitálu, zboží a služeb - neoliberalní model ekonomiky

Prameny:

- 1) Ackelsberger, M. (1991). Free Women of Spain (Anarchism and the struggle for the emancipation of women). Indiana University Press.
- 2) Beauvoir, S. (1967). Druhé pohlaví.
- 3) Ehrlich, J. H. (2000). A general theory of Anarchofeminism. www.nothingness.org/social/sa19/19ehrich.html.
- 4) Giddens, A. (1999). Sociologie. Praha: Argo.
- 5) Havelková, H. (2002). První vlna ženského (feministického) hnutí. In Ženská práva jsou lidská práva. Brno: Nesehnutí.
- 6) Havelková, H. (2002). Druhá vlna feminismu. In Ženská práva jsou lidská práva. Brno: Nesehnutí.
- 7) Hendrychová, S. (1999). Z historie feminismu v českých zemích. Společnost žen a mužů z aspektu gender. Praha: Open Society Fund Praha.
- 8) Horská, P. (1999). Naše prababičky feministky. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- 9) Lohscheider, S. (2000). Anarchofeminismus-auf den Spuren einer Utopie. Munster: Unrast.
- 10) Oates-Indruchová, L. (1998). Divčí válka s ideologií. Praha: SLON.
- 11) Rupp, L. J. (2002). Vytoužená minulost. Praha: OWP.
- 12) Rytířová, B. (1999). Mujeres Libres - Svobodné ženy. Existence. No. 7, (17-18).
- 13) Sauer, J. (2000). What we want. An Anarcha-feminist Perspective on Feminism. www.taoc.a.
- 14) Schneir (ed.), M. (1972). Feminism: the essential historical writings. New York: Vintage Books Edition.
- 15) Šiklová, J. (1999). Gender studies a feminismus na univerzitách ve světě a v ČR. Společnost žen a mužů z aspektu gender. Praha: Open Society Fund Praha.
- 16) Šmejkalová, J. (1991). Co je to feminismus? Kam s ním? Tvar, č. 37-41.
- 17) Tierney, H. (1991). Women's studies encyklopédia. Volume III. New York: Greenwood Press.
- 18) Velký sociologický slovník. Praha: Nakladatelství Karolinum. 1996.
- 19) What is Anarcha-Feminism? Frequently asked questions. www.geocities.com/CapitolHill/1931/secA3.htm.
- 20) Wichterich, Ch. (2000). Globalizovaná žena (zprávy o budoucí nerovnosti). Praha: profEM.
- 21) Women's realities, women's choices. New York, Oxford: Oxford University Press. 1983.

Vydala: Feministická skupina 8. března, Praha, únor 2001 - aktualizované vydání červencem 2003
Nové vydání: Anarchofeministická skupina, Praha, březen 2004

VSTRČÍ NOVÉMU OSUDU

Anarchofeministická skupina

Anarchofeministická skupina

„Nebojovaly jsme proti mužům. Nechtěly jsme nahradit maskulinní hierarchii feministickou. Je nezbytné spolupracovat a bojovat společně, protože kdybychom tak nepostupovaly, nebyla by sociální revoluce nikdy možná. Přesto potřebujeme svoji vlastní organizaci, aby-chom mohly bojovat samy za sebe.“

Suceso Portales, Mujeres libres

V tomto textu se snažíme uvést základní historická fakta, která souvisí s vývojem feminismu a zároveň upozornit na některé méně známé proudy feministického myšlení, jako např. anarchofeminismus, který je základem naší práce. Zároveň jsme chtěly i vyjádřit svůj postoj k současnému liberálnímu feminismu.

HISTORIE A VÝVOJ FEMINISTICKÉHO HNUTÍ

1. vlna feminismu (asi od dob Velké francouzské revoluce do 1. poloviny 20. st.)

V Evropě se začal feminismus vyvíjet souběžně s Osvícenstvím v 18. století. Svět se osvobodil od dogmatických myšlenek křesťanství a začaly se otevírat nové obzory myšlení. V USA se feministické hnutí rozvíjelo v souvislosti s hnutím abolicionistickým (hnutí proti otrokářství). Ženy vytvářely vlastní struktury a poprvé se účastnily formálních politických aktivit. V počátcích amerického ženského hnutí sehrály významnou roli černošky, přestože musely čelit nepřátelství ze strany svých bílých „sester“.

V Evropě došlo k významné emancipaci žen během Francouzské revoluce, která propukla v roce 1789. Ta vzbudila zájem řady žen o rovnoprávnost. Jednou z největších bojovnic byla Olympe de Gouges, která již od 80. let vystupovala s předzvěstí velké společenské revoluce, jejímž úkolem bude osvobodit ženy od nadvlády mužů. Jako odpověď na slavnou Deklaraci lidských práv (Deklarace práv muže a občana), hlavní dokument revoluce, vydala v roce 1791 Deklaraci práv ženy a občanky. Nejednalo se však o pouhý přepis Deklarace. Prohlašovala, že ženy se rodí svobodné a jsou si rovné s muži. Zároveň požadovala garanci rovných práv ve všech oblastech života. Ideologického vedení revoluce se však ujali muži ovlivnění myšlenkami Jeana Jacquesse Rousseaua, který trval na striktním odělení rolí muže a ženy. Bojovnost Olympe de Gouges, která ve své Deklaraci práv ženy žádala rovnoprávnost jak na fešnické tribuně, tak na popravističtě, dráždila revolucionáře různých směrů, protože politická angažovanost žen byla považována za zhoubnou pro „dobré mravy“ nové společnosti. Nakonec byla na podzim 1793 popravena. Byla obviněna z touhy po státnické moci a z opomenutí čtností příslušejících jejímu pohlaví. V první fázi revoluce se vůdci revoluce hodili revolučními potenciál žen a jejich emancipace. Již během revoluce se však rozpoutala zuřivá protizenská kampaň. Po jejím skončení byl vydán dekret, jímž se zakazovala ženám účast na jakémkoliv politickém hnutí. Pod hrozbou rozeznání vojskem se na ulici nesměla shromáždit větší skupina žen než pět.

Další významnou osobností pro rozvoj feministického myšlení byla Mary Wollstonecraft (1759-1797), která byla ovlivněna myšlenkami anarchismu a zároveň se stala inspirací pro anarchofeministické myšlení 20. století. Její kniha Obhajoba ženských práv (Vindication of the rights of woman, 1792) upozorňuje na to, že ženy jsou do svých rolí tlačeny prostřednictvím společenských tradic a výchovy. K problému společenské nerovnosti žen přistupuje jako k otázce morálky a kulturní úrovně společnosti.

Hlavními požadavky 1. vlny feminismu bylo zakotvení základních politických, občanských a lidských práv v zákonech. Především se jednalo o právo volební a o rovný přístup ke vzdělání. Ženy usilovaly o studium na veřejných školách a univerzitách. V roce 1890 bylo v Praze založeno první dívčí gymnázium ve střední Evropě - Minerva, o jejíž založení se zasloužila Eliška Krásnohorská. K nejvýznamnějším událostem v rámci boje za volební právo patřila petice 1 500 žen, která byla předložena britskému parlamentu v roce 1866. Požadovala, aby bylo v rámci tehdy uvažovaných reform volebního systému zavedeno i plné hlasovací právo pro ženy. Petice však byla ignorována. Na to aktivistky odpověděly založením Národního spolku pro hlasovací právo (National Society for Women's Suffrage), jehož členkám se začalo

